

**FROM DEATH PSYCHOLOGY TO
DEEP ECOLOGY AND EASE:
KATHERINE MANSFIELD'S FINAL DAYS IN
FRANCE**

Ölüm Psikolojisinden Derin Ekoloji ve Erince:

Katherine Mansfield'in Fransa'da Geçirdiği Son Günleri¹

Şebnem KAYA²

Abstract

In 1922, at a time when death was closing on her, Katherine Mansfield (1888-1923) could forget the solemnity of her state by adopting a holistic approach to the world, which, in 1973, Norwegian philosopher Arne Næss (1912-2009) would theorise about and term "deep ecology." At the Institute for the Harmonious Development of Man at Fontainebleau-Avon, on the threshold of her permanent end, deep in her psyche Mansfield found happiness in the feeling of kinship with and compassion for life forms other than her own. There she also saw the physical representation of the philosophy of deep ecology in Russian mystic George Ivanovich Gurdjieff's (1866?-1949) "Movements," a symbolic dance deemed sacred and traceable to Sufism which, with its stress on the unity within the universe, had centuries ago foreshadowed deep ecology. Furthermore, at Fontainebleau, where the paths of people of different nationalities and creeds intersected, Mansfield felt affiliated with humans, thereby calling Gurdjieff's disciples "my people," and contemplated in unison with them man's symbiotic relation to the universe. This paper, focused on the last stage of Mansfield's life which she spent in France with references to her letters and other relevant writings, proposes to discuss that in the said period and setting, the writer acquired a sense of oneness with both human and nonhuman nature, or nature in its totality, which ultimately, like alchemy, transformed the painful period she had to endure into a rewarding one.

Keywords: *Katherine Mansfield, deep ecology, France, Gurdjieff*

Özet

Katherine Mansfield (1888-1923) 1922'de, ölümü yanı başında hissettiği günlerde, Norveçli filozof Arne Næss'in (1912-2009) 1973'te kuramsallaştırıp "derin ekoloji" adını vereceği bütüncül dünya yaklaşımını benimseyerek durumunun ciddiyetini unutmayı başarır. Fontainebleau-Avon'daki Uyumlu Kişisel Gelişim Enstitüsünde, ruhunun derinliklerinde insandan öte yaşam biçimlerine karşı geliştirdiği yakınlık ve sevgi sayesinde mutluluğu yakalar. Enstitüde ayrıca Rus mistik George Ivanovich Gurdjieff'in (1866?-1949) tanrısal kabul edilen ve kâinatın birliğine yaptığı vurguyla yüzlerce yıl öncesinden derin ekolojinin habercisi olmuş Sufizm ile ilişkilendirilebilir "Devinimler" adlı sembolik dansında, derin ekoloji felsefesinin fiziksel betimlemesini görür. Mansfield, bunlara ek olarak, farklı milli kimlik ve inanç gruplarına ait kişilerin bir

¹ Bu çalışma Université Sorbonne Nouvelle Paris III ve Katherine Mansfield Society'nin 19-21 Haziran 2014 tarihleri arasında Paris'te düzenlediği "Katherine Mansfield and France" temalı konferansta Yrd. Doç. Dr. Şebnem Kaya tarafından sunulan "From Death Psychology to Deep Ecology and Ease: Katherine Mansfield's Last Days in France and Selected Writings" başlıklı bildirisinin Türkçeye çevrilmiş bir kısmıdır.

² Yrd. Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi, e-posta: sebnemk@hacettepe.edu.tr

araya geldiği Fontainebleau'da, insanlarla arasında bir bağ olduğunu hissederek, dolayısıyla Gurdjieff'in öğrencilerine "benim insanlarım" der ve onlarla birlikte insanın kâinatla olan ortak ilişkisi üzerine derinlemesine düşünür. Mektupları ve ilgili diğer yazılarına göndermelerle Mansfield'in Fransa'da geçirdiği son günlere odaklanan bu çalışma, yazarın söz konusu dönem ve yerde hem insan hem insan olmayan doğa ya da doğanın tümü ile bir birlik duygusu geliştirdiği ve bu duygunun kaçışı olmayan zor devreyi, simya misali, tatminkâr bir zaman dilimine çevirdiği savı üzerinedir.

Anahtar Kelimeler: *Katherine Mansfield, derin ekoloji, Fransa, Gurdjieff*

Giriş

Sağlığına iyi gelecek iklimi bulabilmek için uzun yolculuklar yapmış, doktor kapıları aşındırmış, at serumu ve röntgen ışını almış, ama hiçbiri işe yaramamıştır (Morrow, 1993, s. 12; Meyers, 2002, s. 219; Hankin, 1991, s. 362). 1922 Ekiminde Fontainebleau-Avon'daki Manastırın kapısına geldiğinde Katherine Mansfield (1888-1923) tüberkülozun en son aşamasında yani ölüme yakındır (Lappin, 2002; Burgan, 1994, s. 127). Öksürdüğünde ciğerleri kanamakta (Lappin, 2002); yazar, güncesine kaydettiği gibi, "bir ceset hayatı yaşa[maktadır]."³

Öleceğini bedeninden önce bilinçaltı da rüyalar aracılığıyla açık etmiştir. Mansfield aynı yılın Ocak ve Şubat aylarında ortak teması denize açılma olan dokuz rüya görmüş, günlüğüne kaydetmiştir. Geneli seyahate dair bu rüyalar, Sanders'ın (2007) belirttiği gibi, "ölmek üzere olan kişiyi geçireceği ürkütücü değişikliğe zihinsel olarak hazırla[yan]" ölüm-öncesi rüyalar (s. 58). Diğer bir ifadeyle, Mansfield'in uykuda, dünya ötesi bir âlemde binip denize çıktığı "bembeyaz gemi"⁴ ve "açık pembe kayak,"⁵ yazarın yüzleşmek üzere olduğu ölüm gerçeğine işaret eden kök örnek sembollerdir.⁶

Dolayısıyla iyileşme ümidinden tamamen yoksun yazar (Meyers, 2002, s. 240; Webb, 1980, s. 247), Manastırın bahçe kapısından en ufak bir duraksama yaşamadan geçmiş olmalıdır. Belki de ağır demir kapı arkasından gürültüyle kapandığında, Lappin'in (2002) anlattığı, "o zamana kadar üzerine kapanan birçok sanatoryum kapısını" irkilerek hatırlamış; ama eskilere takılıp kalmamıştır. Limon ağaçlarıyla (Webb, 1980, s. 232) kaplı bahçe, sakinliğiyle belki biraz olsun endişesini almış; girmek üzere olduğu binanın da bir zamanlar insanların Fontainebleau Ormanındaki kurtlardan kaçıp sığındıkları rivayet edilen, kutsallık atfedilen bir bina, bir manastır olması da onu bir ihtimal ayrıca rahatlatmıştır. Kim bilir, belki burada Mansfield de, ciğerlerini kemiren bakteriden olmasa da, son zamanlarda – 10 Ekim 1922'de günlüğünde verdiği betimlemeyle – bedeni gibi, "neredeyse ölü" durumdaki ruhunu⁷ kurtaracaktır.

³ "living the life of a corpse" (*Journal*, 1946, s. 252).

⁴ "a very white boat." Yazar rüyayı 1 Ocak tarihiyle kaydetmiştir (*Journal*, 1946, s. 210).

⁵ "boat pale pink." Yazar rüyayı 14 Şubat tarihiyle kaydetmiştir (*Journal*, 1946, s. 235).

⁶ Psikolog Hendrika Vande Kemp, Sigmund Freud (1856-1939) öncesi dönemde, diğer bir deyişle 1860-1910 yılları arasında rüyalar hakkında yazılanlara bakarak "ölümle ilintili" rüyaları (Kramer ve Larkin, 1993, s. 22) – telepatik, uyarıcı, aşırı bellem, kestirimci, açığa vurucu ve arketipik ya da kök örnek rüyalar olmak üzere – altı gruba ayırır. Mansfield'in gördüğü söz konusu rüyalar ise, yukarıda da belirtildiği üzere, ölümün kişiye, Kramer ve Larkin'e (1993) göre, semboller aracılığıyla gösterildiği arketipik rüyalar (s. 22) grubunda yer almaktadır. Dolayısıyla bu çalışmada, Mansfield'in rüyalarının gelecekte gerçekleşecek bir olayı açık ettiği öne sürüldüğü için, Freud ve Carl Gustav Jung (1875-1961) gibi psikanalistlerin teorileri kullanılmamaktadır. Zira Freud rüyaları bastırılmış duyguların dışı vurumu olarak ele almakta, Jung ise bir psişe göstergesi olarak yorumlamaktadır.

⁷ "My spirit is nearly dead." (*Journal*, 1946, s. 252).

Bulgu ve Yorumlar

Manastırın şimdi ev sahipliği yaptığı İnsanın Uyumlu Gelişimi Enstitüsünde⁸ yazar kendisini bir mistiğe, George Ivanovich Gurdjieff'e (1866?-1949) emanet edecektir.⁹ Gurdjieff, millî kimlik bakımından Rus olmakla birlikte, kültür bakımından diğer birçok mistik gibi esasında fiziksel sınırların ötesine geçmiş, yurtsuz biridir. Dedeâğaç, Ermenistan'da (Challenger, 2002, s. 1; Taylor, 2003, s. x) Yunanlı bir baba ile Ermeni bir anneden doğmuş ve "binlerce yıldır bir karıştırma kabı olan" Kafkasya'da büyümüştür (Gorman, 2010, s. 66). An itibarıyla bulunduğu Fontainebleau'da ise, iki dünya arasında olması nedeniyle bir anlamda kendisi gibi yersiz-yurtsuz olan Mansfield'i tedavi etmeyi deneyecektir.

Gurdieff Manastırın küçük ahırında hastası için bir asma kat yapar (Anderson, 1951, s. 117; Webb, 1980, s. 250). Hayvanların nefesinin solunabilir bir aşı işlevi görebileceğine, Mansfield'in "sevecen hayvanlar arasında, sıcak bir ortamda" olmanın verdiği duyguyla toparlanabileceğine inanmaktadır (Lappin, 2002). Böylelikle tüberkülozlu yazar, zamanının çoğunu ahırdaki balkona konan bir divanda uzanarak geçirmeye başlar. Hemen aşağısında da, ona insan olmayan doğayla arasında bir bağ bulunduğunu hissettirerek rahatlık verebilecek, soluğu "şifalı" hayvanlar vardır. Manastır sakinleri hayvanları Mansfield'in iyeliğinde görüp onlara, yazarın aktardığı üzere, "Bayan Murry'nin¹⁰ inekleri"¹¹ demektedir. Ancak, aslında Mansfield ve hayvanlar arasındaki, türler arası herhangi bir hiyerarşi veya ikilikten uzak, edimsel bir bağdaşıklık ilişkisi; derin ekolojinin "Her şey birbiriyle ilişkilidir." (Luke, 1997, s. 6) yönündeki inancına verilebilecek en kusursuz örneklerden biridir. Doğadaki yaşam türlerinin farklı ama aynı zamanda bir olduğu, aynı biyosferik ortamda, dünyanın yaşam barındırır tek katmanında var olan, aynı havayı teneffüs eden, görünürde ayrı iki varlık aracılığıyla çağrıştırılmaktadır. Üstelik hastanın, hayvanın ciğerlerinden geçmek suretiyle bir anlamda dönüştürülmüş havayı içine çekerek – tıbben olmasa da teselli ilacı etkisiyle – daha iyi hissetme olasılığı da vardır. Diğer bir deyişle, türler birbirine, ya da buradaki belirli örnek için söylemek gerekirse, en azından biri diğerine katkıda bulunmakta; böylelikle sadece için değeriyle değil, diğerini zenginleştirilmesi bakımından da değer kazanmaktadır.

Mansfield, Manastır ahırında ne zaman etrafına baksa, insan ile gayrı-insan doğa arasında ne denli girift bir ilişki bulunduğunu, insan ve gayrı-insan doğanın tek bir yaşam türünün iç içe geçmiş, hatta aynileşmiş parçaları olduğunu ayrıca görebilmektedir. Zira asma katının duvarı, Webb'in (1980) betimlemesiyle, "enstitü üyelerini kuş ve hayvan kisvesi altında veren karikatürlerle bezeli[dir]" (s. 250). İnsan-hayvan melezi bu çizimler, ekoeleştirdiden daha deneyüstü bir açılımla, insanın kendi içindeki bir çoğulluğu, karakterinin insana olduğu kadar hayvana yakın yönlerini de imliyor şeklinde yorumlanabilir.

Çokluk veya çoğulluk, Gurdjieff'in pek sıcak bakmadığı bir kavramdır. Çeşitlerinden özellikle bir tanesini öğretilerinin merkezine almakta, öğrencilerini çokluktan kurtarmaya çalışmaktadır. Gurdjieff'e göre insanın ussal, duygusal ve fiziksel olmak üzere üç merkezi vardır (Gorman, 2010, ss. 12-13; Landau, 1935, s. 183). Bunlar "kontrol dışıdır, sürekli

⁸ "Institute for the Harmonious Development of Man".

⁹ Ölüme yakın kişiler, Firestone ve Catlett'e (2009) göre, bir "lider ya da otorite figürünün emrine gir[mek]" eğilimindedirler (s. 58). Mansfield de bu saptamaya istisna teşkil eder görünmemektedir.

¹⁰ Yazar, eşi John Middleton Murry vesilesiyle bu soyadla anılmıştır.

¹¹ "Mrs. Murry's cows." (Letters, 1991, s. 385).

çatışır ve gelişim düzeyleri farklı"dır (Webb, 1980, s. 235). Gurdjieff, merkezlere uyumlu biçimde çalışmanın öğretilmesi gerektiğine inanır. Herhangi biri veya ikisi diğerine veya diğerlerine baskın çıkmamalıdır; çünkü düzeyleri eşitlenerek merkezler arasında bir ahenk sağlanabildiği takdirde, kişi, Salzmann'ın (2010) "ilk birlik duygusu" diye nitelediği (s. 133) duyguyu yaşayacaktır.

Üç merkez arasında bir birlik sağlamanın Manastırdaki en temel yolu, "Devinimler"e katılmaktır. Gurdjieff'in Orta Doğu'da izlediği Sufi ya da Derviş danslarının bir yorumu olan Devinimler (Earl 1984, s. 66; Ginsburg, 2005, s. 83), fiziksel, zihinsel ve duygusal egzersizlere aynı anda odaklanmaktadır. Dans sırasında kişinin kolları ve bacakları aynı anda ama "farklı ritimlerle" (Ginsburg, 2005, s. 83) ve farklı yönlerde hareket etmektedir (Hunt, 2003, s. 226; Ginsburg, 2005, s. 83). Koordinasyonsuz bu tür hareketler sayesinde fiziksel merkez egzersiz yapmakta, zihinsel merkez ise fiziksel merkezi kontrol etmeyi bırakmaktadır (Ginsburg, 2005, s. 83). Zihinsel merkez, fiziksel merkezi denetleyip yönlendirmek yerine, Webb'in (1980) verdiği " $2 \times 1 = 6$, $2 \times 2 = 12$, $2 \times 3 = 22$, $2 \times 4 = 40$, $2 \times 5 = 74$ " gibi, aritmetik kurallarına uymayan hesaplar (ss. 239-40) yapmakla meşguldür. Üstelik dans boyunca yapılan her hareket, hem dansçıda hem de izleyicide farklı bir duygu uyandırdığı (Earl, 1984, s. 69) için duygusal merkez de ayrıca çalışmaktadır. Sonuç olarak, Devinimlerle üç merkezin yetkinliği yakın, mümkünse eşit düzeye çıkarılmaya çalışılır. Ne de olsa eşitlik, uyum ve birlikteliğe olanak tanıyacaktır.

Hiç kuşkusuz Katherine Mansfield o günlerde fiziksel egzersizlere katılamayacak kadar zayıftır. Ancak, dansın uyandırdığı güçlü duygular, onu abstre bir şekilde dansın içine almaktadır. Devinimleri "büyülenmiş" gibi izler (Lappin, 2002). O, dansı izlerken onu izleyen dansçı Olgivanna Lloyd Wright, Mansfield için "zihinsel olarak diğerleriyle birlikte dans ediyor görünüyordu." der (akt. Lappin, 2002). Dahası, bedeni takatsiz yazar, dansçıların yaptığı her hareketle belki kendi içinde daha önce varlığını bile sezemediği yepyeni bir duygu keşfeder. Şöyle ki, Mansfield'in Gurdjieff'in yanında Devinimleri izlerken çekilmiş bir fotoğrafı vardır; yazar, "elleri kucağında, karakteristik bir pozla" (Lappin, 2002) oturmaktadır. Bu kontrollü duruş, sadece fiziksel yaşantısının değil, duygu dünyasının da kısıtlı olabileceği anlamındadır. Zira hareket ve duygu, Earl'ün (1984) de getirdiği açıklamayla, doğrudan ilintilidir: "Yıllar boyunca her birimiz bilinçsizce seçtiğimiz nispeten az sayıdaki hareketle bir repertuar oluşturur[uz]. [...] Bu hareketleri seçerek diğer birçok [hareketi] reddede[riz]. Yapmadığımız hareketler bizler için gizli saklı kalmış birer hayat kesiti ve tecrübedir." (s. 69). Dolayısıyla Mansfield dans esnasında sabit oturuyor olsa bile, gördüğü her değişik hareketle içten içe yeni bir deneyim yaşamakta, his dünyası varsıllaşmakta ve duygusal merkezi zihinele yaklaştırmakta, belki de ona denk olmaktadır.

Fiziksel veya zihinsel, katılımcıların bireysel bir bütünlük yakalamasını amaçlayan Devinimler, bir sonraki aşamada insan ve kozmos ilişkisine odaklanır; kişinin kâinatla olan ilişkisini, benzerliğini kavramasını ve kâinat içindeki kendi yerini anlamlandırmasını bekler. İçrek felsefeyi benimsemiş Gurdjieff gibi mistiklere göre insan, kozmik bütünü bir parçası olduğu gibi, kozmik bütün gibidir de. Ezoterik ilkeler bütününe göre insan-kâinat arasındaki benzerliği izah etmek gerekirse, her bir hücre bir mikrokozmosdur ve hücrelerin veya, Ginsburg'un da (2005) belirttiği üzere, mikrokozmosların oluşturduğu tüm varlıklar (s. 9) birer megalokozmos veya astronomik evren gibi işlev gören, Gurdjieff'in kullandığı terimle, birer "tetartokozmos"dur (akt. Ginsburg, 2005, s. 9). Megalokozmosa ya da devasa fiziksel evrene kıyasla ise, tetartokozmoslar – megalokozmosun mikrokozmosları olarak – birer "minyatür kâinat"tır (Ginsburg, 2005, ss. 37-38). Mistiklere göre, Gurdjieff'in "en gelişmiş tetartokozmos" (akt. Ginsburg, 2005, s. 9) olarak adlandırdığı insanoğlu, megalokozmosla bağlantı kurmalıdır. Çünkü

"[e]vrenbilim ve insanbilimin etkileşimi sonucunda insan evren içinde anlamlı bir yere oturtulur ve kimlik, önem ve amacın anlaşılması aracılığıyla insan ruhu bir dönüşüme uğrar." (Ginsburg, 2005, s. xi).

1970'lerde "ilişkisel ve bütünsel bir varlık felsefesi" (Katz, Light ve Rothenberg, 2000, s. xvi) ve derin ekolojinin en son ve en etraflı öğretisi olarak dile getirilen her şeyi kapsar, birbirine bağlar bu mistik görüş, öyle görünüyor ki Mansfield'e de hitap etmiştir. Yazar mektuplarında Manastırda besledikleri hayvanlardan – "keçi, domuz, tavşan ve inekler"den – şakayla karışık, "mistik" ve "kozmetik" diye bahsetmektedir (Lappin, 2002). Üstelik birer kozmos ve aynı zamanda kozmosun bileşenleri olan varlıklarla kendisi arasında bir bağlantı olduğunu hissederek sevinir. Moore'un (1934) aktardığı bir olay, buna en güzel örnektir: "Bir gün tavuklara darı atmasına izin verilmişti[r] ve çok sayıda tavuk kanat çırparak üzerine hücum ettiğinde, [Mansfield] bir çocuğun heyecanıyla, 'Ah bu harika! Kendini fena hâlde önemli hissediyorum!' diye haykır[ır]." (s. 251). Soluğuna ihtiyaç duyduğu hayvanlara bu kez veren el olmak, gördüğü faydaya karşılıklı bulunmak belli ki hoşuna gitmiştir.

Yazar, Manastırda insanlar arasında da köprüler olduğunu hissetmiş ve bu duyguya aş eriyor olsa gerek – yaradılışı gereği mesafeli biri olmasına ve onu başkalarıyla olan ilişkilerini kısıtlayarak içe kapanık biri olmaya iten ölüm kaygısına¹² rağmen – ıssızlaşmayı reddetmiştir. 18 Ekimde John Middleton Murry'ye yazdığı mektupta belirttiği gibi, Gurdjieff'in çoğu Ruslardan oluşan "40 kadar öğrencisi"ne¹³ karışmayı bilir. Örneğin, Doğulu ve Batılı öğrenciler arasında kaçınılmaz olarak kopukluk yaratan dil engelini aşmak için kalan kısıtlı zamanından zaman ayırarak Rusça öğrenmeyi denemiştir.¹⁴ Amacına da ulaşıyor olsa gerek, ismi Manastırda, bir kereliğine bile olsa, değiştirilir. Tcheslaw Tchekhovitch isminde bir Rus, ona Katherine yerine Katya demiş¹⁵ ve "Onu aileye kabul et[tiklerini]" söylemiştir (Tchekhovitch, 2006, s. 80).

Hastalığından ötürü dışarıdaki hayatla ilişkisi kesilmiş olan Mansfield, Gurdjieff'in öğrencileriyle birlikte, kendi içinde yaşamsal bir dünya keşfedebileceğini fark etmiş olmalıdır. Onların yanında bedeni hakkında kara kara düşünmeyi bırakır, dikkatini – 26 Aralıkta Manastırdan yine Murry'ye yazdığı bir mektupta ifade ettiği – "Ben kimim?" ve "Ben diye bir şey var mı?"¹⁶ gibi metafizik sorular üzerinde toplar ve cevaplar bulmaya çalışır. Peçeli olarak hayatın anlamını sorguladığı mektubuna kendi ereğini belirtir, "Gerçek olmak istiyorum."¹⁷ cümlesini ulamaktadır. Hiç kuşkusuz içe kapanmadan iç gözlem yoluyla bilincini genişletme, böylelikle kendisini gerçekleştirme ya da, Gurdjieff'in kullandığı benzetmeyle, "uyanma" olasılığının farkındadır.¹⁸

Ayrıca bu dönemde Mansfield'in sinir argınlığı ya da, ruh bilimindeki adıyla, nevrastenisi geçer. Moore'un (1934) belirttiği gibi, "Öfke zamanları geride kalmıştır ve hüzün belirtisi ağlama krizleri de." (s. 251). Nedenine gelince, Gurdjieff öğrencilerini "tüm korkulardan ve tüm arzulardan bağımsız" bir duygu olarak tanımladığı "gerçek sevgi"ye (Ginsburg, 2005, s. 86) yönlendirmektedir. Gerçek sevgi "herkese ve her şeye uzan[an]," herkesi ve her şeyi kapsayıcılığıyla bir kılan bir duygudur (Ginsburg, 2005, s. 86). Şüphesiz Gurdjieff'in

¹² Firestone ve Catlett (2009) ölüm endişesine kapılan kişilerde görülen ilk değişikliğin içe dönerek kendilerini bir çeşit korumaya alma çabası olduğunu belirtmektedir (s. 58).

¹³ "About 40 people, chiefly Russians" (Letters, 1991, s. 377).

¹⁴ Bkz. Webb, 1980, s. 234; Lappin, 2002.

¹⁵ Bkz. Tchekhovitch, 2006, s. 79.

¹⁶ "Who am I?", "Is there a Me?" (Letters, 1991, s. 401).

¹⁷ "I want to be real" (Letters, 1991, s. 401).

¹⁸ Gurdjieff'in "uyanma" anlayışı ve öğretisi için bkz. Ginsburg, 2005, s. 7.

ne/kim var ne/kim yoksa sarıp sarmalar öğretisi sayesinde, Mansfield, birçok mektubunda vurguladığı gibi, Manastırda arkadaşlık kurabilmektedir (Lappin, 2002). Bir örnekle, 24 Ekimde Murry'ye şu satırları yazar: “Burada olmak büyük mutluluk. Bazıları alışık olmadığım kadar garip; ama sonunda yakın hissettiğim yabancılar ve kendi insanlarım. [...] Dış dünyada hiç karşılaşmadığım kadar güzel bir anlayış ve duygudaşlık.”¹⁹

Dünyanın farklı yerlerinden ve farklı mezheplerden gelen kişilerin Fransa'da Noel için bir araya gelmeleri de aralarında herhangi bir sınır çizgisi olmadığına dair somut bir işarettir. İngilizler ve Ruslar normalde Noel'i farklı tarihlerde kutlamalarına rağmen – Ortodoks Ruslar 13 Ocakta kutlarlar – Gurdjieff Rusların Noel'i İngilizlerle birlikte 25 Aralıkta kutlamalarına karar verir (Patterson, 1996, s. 85; Webb, 1980, s. 250). Bu, ayın 24'ünde yazdığı bir mektuptan (Patterson, 1996, s. 84) da anlaşılacağı üzere, Mansfield'e heyecan vermiştir. Düştüğü, konuyla ilgili satırlar şöyledir:

Burada Noel'i muazzam bir şekilde kutlayacağız. [...] Masaya 60 kişi oturacağız, hindiler, ördekler, tam bir kuzu, bir domuz, pudingler, kim bilir tatlı olarak daha neler olacak ve fiçıyla şarap. [...] Pudingimiz bir bebek küvetinde yapıldı, herkes karıştırdı & Bay Gurdjieff içine bir buzuk para attı. Parayı bulan, hediye olarak yeni doğmuş sevgili buzağımızı alacak.²⁰

Hep beraber sosyal bir grup olarak yaptıkları yemek hazırlıkları, eksiksiz donatılmış bir masaya kalabalık bir aile gibi oturacak ve bir şans oyunu oynayacak olmaları, ölüm korkusunu belki silmese de en azından hafifleterek²¹ yazarı mutlu etmeye yetmiştir. Yemek, ayrıca, zenginliğiyle de Mansfield'in iyi hissetmesini sağlamıştır. Zira Corr, Nabe ve Corr'un (2008) açıkladıkları gibi, “Ölmek üzere olan bazı kişiler için sevdikleri bir yemekten tatmak ya da yemekle birlikte her zaman içmeye alışkın oldukları şaraptan içmek, onların psikolojik sağlığı açısından önemlidir.” (s. 144). Hiç kuşkusuz 25 Aralık akşamı Manastır masasına Mansfield ve dostlarının alışkın olduğu, damaklarının arayabileceği yiyecek-içecekten en az bir veya birkaçı konacak; böylesi bir yemek hem fiziksel hem psikososyal açıdan doyurucu ve bir son Noel için – bu, Mansfield'in ölmeden önce²² kutladığı son Noel'dir – uygun olacaktır.

Sonuç

Katherine Mansfield Manastırda 17 Ekim 1922 - 9 Ocak 1923 tarihleri arasında yani üç aydan kısa bir süre kalmış; ancak, bu sayılı günlere önemli tecrübeler sığdırmıştır. Fransa'daki ruhani evinde, bedeni çürümenin zirvesindeyken ruhunun derinliklerinde olumlu dönüşümler yaşamış; egosundan, tabii vardysa eğer, arınmıştır. İnsan olmayan hayat türleriyle arasındaki sözde belitsel ayrımlara prim vermeden, onlarla bir birlik duygusu – ya da adı Norveçli filozof Arne Næss (1912-2009) tarafından konulan ve derin

¹⁹ “It is great happiness to be here. Some people are stranger than ever but the strangers I am at last feeling near & they are my own people at last. So I feel. Such beautiful understanding & sympathy I have never known in the outside world.” (*Letters*, 1991, s. 381).

²⁰ We are going to [celebrate Christmas] (sic) in tremendous style here. [...] we shall sit down to table 60 persons to turkeys, geese, a whole sheep, a pig, puddings, heaven knows what in the way of dessert, & wines by the barrel. [...] Our pudding was made in a baby's bath, stirred by everybody & Mr. Gurdjieff put in a coin. Who gets the coin gets our darling new born calf for a present.” (akt. Patterson, 1996, s. 84).

²¹ Corr, Nabe ve Corr (2008) ölüm korkusunu yenmenin bir yolunun başkalarıyla etkileşim hâlinde sosyal görevler yerine getirmek olduğunu belirtir (s. 144).

²² Ölüm tarihi, 9 Ocak 1923'tür.

ekolojinin en çekirdek, en öncelikli unsurlarından biri olan “daha engin bir benlik” duygusu²³ – geliştirmiş; onun da ötesine geçerek insanlara karşı da sevgi besleyerek “en engin benlik” veya “kozmetik benlik” denebilecek bir benlik bilincine erişmiştir. Günce ve mektuplarının ilgili kısımlarında metinselleştirdiği gibi, bir yandan hastalığı iyiden iyiye ağırlaşır, sayrı içsel ekolojisi fiziksel yaşantısını kısıtlarken, diğer yandan önceleri kısmen indirgemeci ve belki gizil, zıt kutupları olan bakış açısı giderek açılmış ve yazar yaşadığı bütünlük hissiyle ölüm korkusunu üzerinden atmıştır. Tüm bunları özetlercesine, bir Manastır gününde, şöyle dediği anlatılır: “Yıllardır kendimi hiç bu kadar iyi hissetmemiştim. [...] [B]urada bugün içimde ölümün mahvedemeyeceği bir hayat kurabileceğimi hissediyorum.”²⁴

KAYNAKÇA

Birincil Kaynaklar

- Mansfield, K. (1946). *Journal of Katherine Mansfield* (13th ed.). J. M. Murry (Ed.). New York: Alfred A. Knopf.
- Mansfield, K. (1991). *Letters between Katherine Mansfield and John Middleton Murry*. C. A. Hankin (Ed.). New York: New Amsterdam. (Original work published 1928)

İkincil Kaynaklar

- Anderson, M. (1951). *The fiery fountains*. New York: Hermitage House. Retrieved February 25, 2014, from <http://community.ebooklibrary.org/eBooks/WPLBN0000280949-The-Fiery-Fountains-by-Margaret-Anderson.aspx?&Words=%22The%20fiery%20fountains%22>
- Burgan, M. (1994). *Illness, gender and writing: The case of Katherine Mansfield*. Baltimore: Johns Hopkins University Press.
- Challenger, A. T. (2002). *Philosophy and art in Gurdjieff's Beelzebub: A modern Sufi Odyssey*. Amsterdam: Editions Rodopi B.V.
- Corr, C. A., Nabe C. M., & Corr D. M. (2008). *Death and dying: Life and living*. Belmont, CA: Wadsworth Publishing.
- Earl, B. (1984). *The living work: Gurdjieff's teachings in action*. Elsternwick, VIC: Fourth Way Group.
- Firestone, R., & Catlett, J. (2009). *Beyond death anxiety: Achieving life-affirming death awareness*. New York, NY: Springer Publishing Company, LLC.

²³ İngilizcede “the wider self” olarak geçen kavramın kuramsal açıklaması için bkz. Næss, 1993, s. 198.

²⁴ “I have not felt so well in years. [...] [H]ere today I feel that I can build up a life within me which death will not destroy.” (akt. Moore, 1934, s. 251).

- Ginsburg, S. B. (2005). *Gurdjieff unveiled: An overview and introduction to Gurdjieff's teaching*. Gurdjieff related books. London: Lighthouse Workbooks.
- Gorman, M. (2010). *Stairway to the stars: Sufism, Gurdjieff and the inner tradition of mankind*. London: Aeon Books Ltd.
- Hankin, C. A. (1991). August 1922-January 1923. In K. Mansfield, *Letters between Katherine Mansfield and John Middleton Murry* (p. 362). C. A. Hankin (Ed.). New York: New Amsterdam. (Original work published 1928)
- Hunt, H. T. (2003). *Lives in spirit: Precursors and dilemmas of a secular Western mysticism*. Albany: State University of New York Press.
- Katz, E., Light A., & Rothenberg D. (2000). Introduction: Deep ecology as philosophy. In E. Katz, A. Light, and D. Rothenberg (Eds.). *Beneath the surface: Critical essays in the philosophy of deep ecology* (pp. ix-xxiv). Cambridge, MA: MIT Press.
- Kramer, K. P., & Larkin J. S. (1993). *Death dreams: Unveiling mysteries of the unconscious mind*. Mahwah, NJ: Paulist Press.
- Landau, R. (1935). *God is my adventure: A book on modern mystics, masters and teachers*. London: Faber and Faber. Retrieved February 25, 2014, from <http://community.ebooklibrary.org/eBooks/WPLBN0000269821-God-and-Teachers-by-Landau-Rom-.aspx?&Words=%22God%20is%20my%20adventure:%20A%20book%20on%20modern%20mystics,%20masters%20and%20teachers%22>
- Lappin, L. (2002). The ghosts of Fontainebleau. *Southwest review*, 87.1: 29+. Retrieved February 6, 2014, from <http://eds.a.ebscohost.com/eds/detail/detail?sid=d1aec34-e977-4b4c-8aad-a61f5bcf26b8%40sessionmgr4001&vid=0&hid=4110&bdata=Jmxhbm9dHlmc21OZT1lZHMtbGl2ZQ%3d%3d#db=edsgao&AN=edsgcl.90251792>
- Luke, T. W. (1997). *Ecocritique: Contesting the politics of nature, economy, and culture*. Minneapolis: University of Minnesota Press. Retrieved May 12, 2015, from <http://site.ebrary.com/lib/hacettepe/reader.action?docID=10159600>
- Meyers, J. (2002). *Katherine Mansfield: A darker view*. New York: Cooper Square Press.
- Moore, V. (1934). *Distinguished women writers*. New York: E. P. Dutton and Co., Inc. Retrieved February 25, 2014, from <http://community.ebooklibrary.org/eBooks/WPLBN0000309525-Distinguished-Women-Writers-by-Moore.aspx?&Words=Virginia>
- Morrow, P. D. (1993). *Katherine Mansfield's fiction*. Bowling Green, OH: Bowling Green State University Popular Press.
- Næss, A. (1993). *Ecology, community and lifestyle: Outline of an ecosophy*. D. Rothenberg (Ed. and Trans.). Cambridge: Cambridge University Press.

- Patterson, W. (1996). *Struggle of the magicians: Why Uspenskii left Gurdjieff*. B. C. Allen (Ed.). Fairfax, CA: Arete Communications, Publishers.
- Salzmann, J. de (2010). *The reality of being: The fourth way of Gurdjieff*. Boston: Shambhala Publications, Inc.
- Sanders, M. A. (2007). *Nearing death awareness: A guide to the language, visions and dreams of the dying*. London: Jessica Kingsley Publishers.
- Taylor, P. B. (2003). *Gurdjieff and Orage: Brothers in Elysium*. York Beach, ME: Weiser Books.
- Tchekhovitch, T. (2006). *Gurdjieff, a master in life: Recollections of Tcheslaw Tchekhovitch*. Toronto: Dolmen Meadow Editions.
- Webb, J. (1980). *The harmonious circle: The lives and work of G. I. Gurdjieff, P. D. Ouspensky, and their followers*. Boston: Shambhala Publications, Inc.